

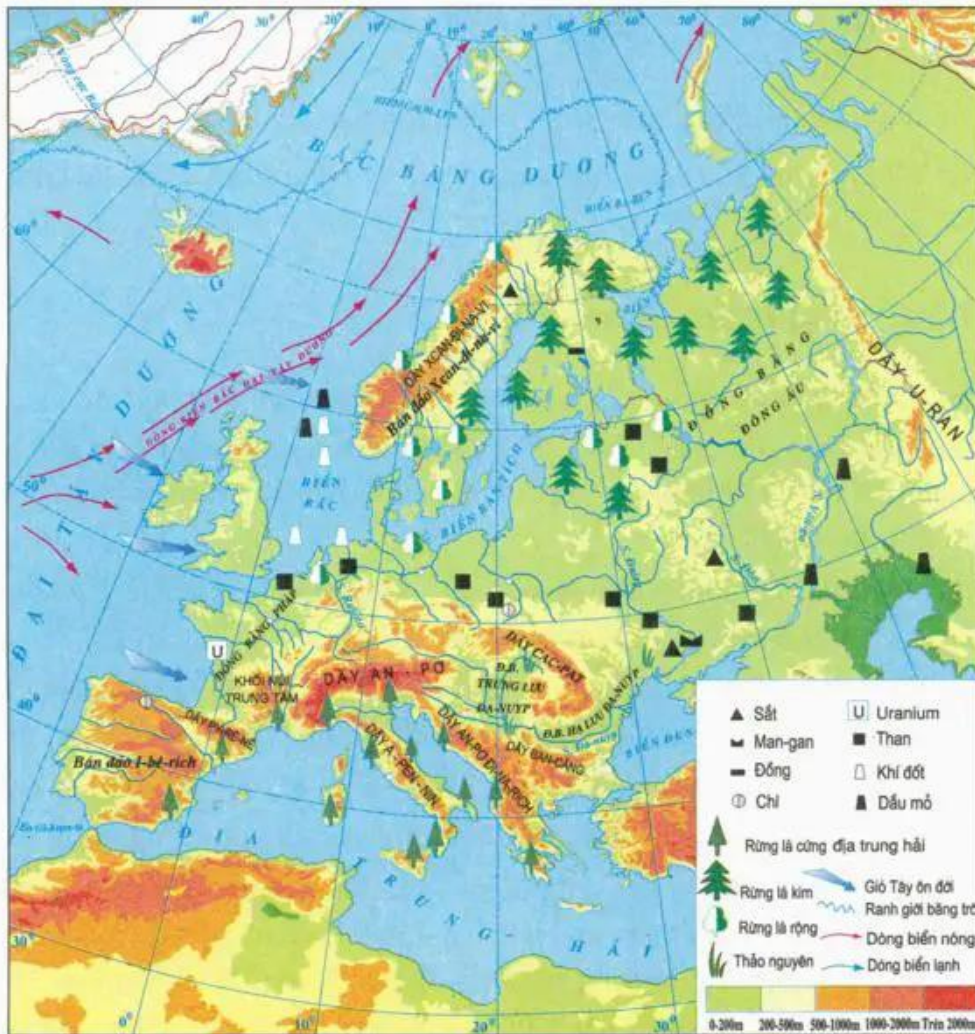
Chương X

CHÂU ÂU

Bài 51 : THIÊN NHIÊN CHÂU ÂU

Châu Âu là một bộ phận của lục địa Á - Âu, nằm trong đới khí hậu ôn hoà. Thiên nhiên được con người khai thác từ lâu đời và ngày càng được sử dụng có hiệu quả.

1. Vị trí, địa hình

Hình 51.1 - Lược đồ tự nhiên châu Âu

Châu Âu là một châu lục thuộc lục địa Á - Âu, diện tích chỉ chiếm trên 10 triệu km². Dãy U-ran là ranh giới tự nhiên ở phía đông, ngăn cách châu Âu với châu Á.

Nằm ở khoảng giữa các vĩ tuyến 36°B và 71°B, châu Âu có ba mặt giáp các biển và đại dương. Bờ biển dài 43.000 km, bị cắt xẻ mạnh, tạo thành nhiều bán đảo, vũng vịnh và biển ăn sâu vào đất liền.

- *Xác định trên hình 51.1 :*

+ *Các biển : Địa Trung Hải, Măng-sơ, Biển Bắc, Ban-tích, Biển Đen (Hắc Hải), Biển Trắng (Bạch Hải).*

+ *Các bán đảo : Xcan-đi-na-vi, I-bê-rich, I-ta-li-a, Ban-căng.*

Châu Âu có ba dạng địa hình chính : đồng bằng, núi già, núi trẻ.

Đồng bằng kéo dài từ tây sang đông, chiếm 2/3 diện tích châu lục.

Núi già nằm ở phía bắc và vùng trung tâm, với những đỉnh tròn, thấp, sườn thoải.

Núi trẻ ở phía nam, với những đỉnh cao, nhọn bên cạnh những thung lũng sâu.

- *Quan sát lược đồ 51.1, cho biết tên các đồng bằng lớn và các dãy núi chính ở châu Âu.*

2. Khí hậu, sông ngòi, thực vật

- *Quan sát hình 51.2, cho biết châu Âu có các kiểu khí hậu nào ?*

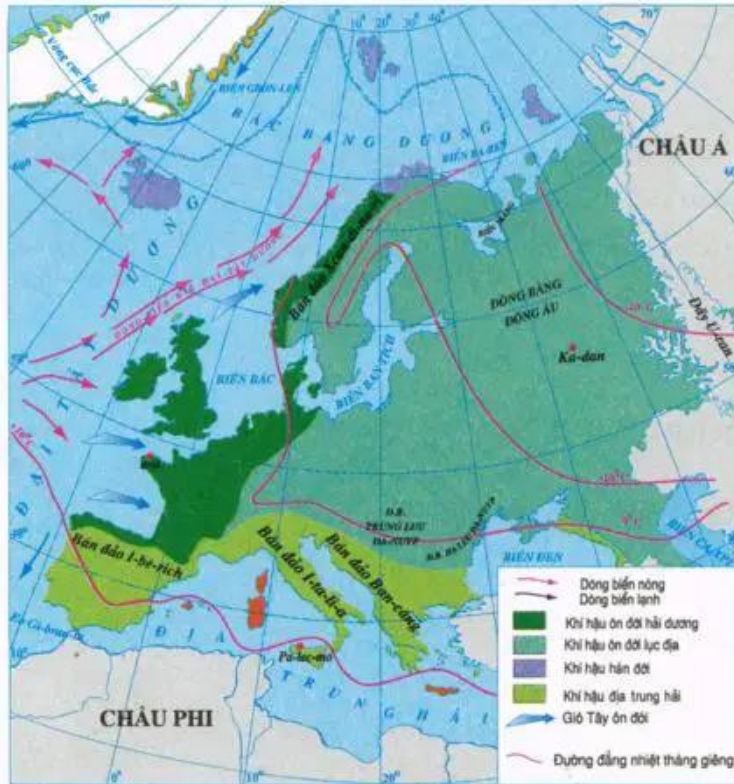
Đại bộ phận lãnh thổ châu Âu có khí hậu ôn đới hải dương và ôn đới lục địa, chỉ một diện tích nhỏ ở phía bắc vòng cực là có khí hậu hàn đới và phần phía nam có khí hậu địa trung hải.

- *Quan sát hình 51.1, nhận xét về mật độ sông ngòi ở châu Âu. Kể tên những con sông lớn ở châu Âu. Các sông này đổ vào biển nào ?*

Sông ngòi ở châu Âu có lượng nước dồi dào. Các sông đổ ra Bắc Băng Dương thường đóng băng một thời gian dài trong mùa đông, nhất là khu vực các cửa sông.

Các sông quan trọng là Đa-nuyp, Rai-nơ và Von-ga. Nhiều sông ở châu Âu được nối với nhau bởi các kênh đào, tạo thành một hệ thống đường thủy dày đặc.

Thảm thực vật thay đổi từ tây sang đông và từ bắc xuống nam theo sự thay đổi của nhiệt độ và lượng mưa. Vùng ven biển Tây Âu phổ biến là rừng cây lá rộng (sồi, dẻ...). Vào sâu lục địa, rừng lá rộng nhường chỗ cho rừng lá kim (thông, tùng...). Ở phía đông nam, rừng được thay thế bằng thảo nguyên. Ven Địa Trung Hải có rừng lá cứng...

Hình 51.2 - Lược đồ khí hậu châu Âu

Châu Âu là một bộ phận của lục địa Á - Âu, bờ biển bị cắt xẻ mạnh, biển ăn sâu vào đất liền, tạo thành nhiều bán đảo. Đồng bằng kéo dài từ tây sang đông, núi già ở phía bắc và vùng trung tâm, núi trẻ ở phía nam.

Đại bộ phận lãnh thổ châu Âu có khí hậu ôn đới, chỉ một diện tích nhỏ ở phía bắc vòng cực có khí hậu hàn đới ; phía nam có khí hậu địa trung hải. Sông ngòi dày đặc, lượng nước dồi dào. Sự phân bố thực vật thay đổi theo nhiệt độ và lượng mưa ; ven biển Tây Âu có rừng lá rộng, đi sâu vào nội địa có rừng lá kim, phía đông nam có thảo nguyên và ven Địa Trung Hải có rừng lá cứng...

Câu hỏi và bài tập

1. Dựa vào hình 51.1, trình bày sự phân bố các loại địa hình chính của châu Âu.
2. Dựa vào các hình 51.1 và 51.2, giải thích vì sao ở phía tây châu Âu có khí hậu ẩm áp và mưa nhiều hơn ở phía đông ?